I 22766 CDE 04/S.

Curs universitar

Dragoş-Alexandru Sitaru

Drept internațional privat

Partea generală
Partea specială - Normele conflictuale în diferite ramuri şi instituții ale dreptului privat

Editura C.H. Beck

III 22766

Dragoş-Alexandru Sitaru

C - 272100

Drept internaţional privat

Partea generală
Partea specială - Normele conflictuale în diferite ramuri şi instituţii ale dreptului privat

La realizarea acestui volum au fost folosite actele normative şi lucrările de specialitate publicate până la data de 1 august 2013.

272100
UNIVERSITATEA

Editura C.H. Beck
Bucureşti 2013

Cuprins

PARTEA GENERALĂ

Titlul I. Aspecte introductive 1
Capitolul I. Particularităţile raportului juridic de drept internaţional privat 1
1. Elementul de extraneitate 1
2. Conflictul de legi 2
3. Raporturile juridice de drept internaţional privat 4
3.1. Conflictele de legi sunt compatibile cu raporturile juridice de drept privat 4
3.2. Raporturile juridice de drept public nu sunt compatibile, în principiu, cu conflictele de legi 5
3.3. Problema conflictului de legi în anumite situaţii speciale, de graniţă, între dreptul privat şi cel public 6
4. Obiectul dreptului internaţional privat. Corelaţia cu dreptul comerţului internaţional 7

Capitolul II. Conţinutul dreptului internaţional privat 8
1. Definiţia şi clasificarea 8
Secţiunea 1. Normele conflictuale 8
2. Definiţia normei conflictuale 8
3. Comparaţie între normele conflictuale şi normele materiale 8
4. Izvoarele normei conflictuale 9
5. Structura normei conflictuale 9
5.1. Elementele normei conflictuale 9
5.2. Enumerarea principalelor puncte de legătură admise de legea română 10
5.3. Clasificarea punctelor de legătură 14
5.4. Exemple de norme conflictuale, cu analiza structurii lor 14
5.5. Sistemul de drept la care norma conflictuală trimite nu face parte din structura acesteia 15
6. Clasificarea normelor conflictuale 16
7. Sistemul de drept căruia îi aparţin normele conflictuale 17
8. Forţa juridică a normelor conflictuale 19
Secţiunea a 2-a. Normele materiale, ca izvoare ale dreptului internaţional privat 20
9. Aspecte generale 20
10. Normele de aplicaţie imediată (necesară) 20
10.1. Definiţia 20
10.2. Felurile normelor şi sediul materiei 21
10.3. Structura şi efectele normelor de aplicaţie imediată 22

10.4. Exemple de norme de aplicație imediată în dreptul român 23
10.5. Comparație cu normele conflictuale 24
10.6. Justificarea aplicării normelor de aplicație imediată și poziția lor în cadrul izvoarelor dreptului internațional privat 25

Capitolul III. Domeniul dreptului internațional privat 26
1. Definiția 26
2. Instituțiile care formează domeniul dreptului internațional privat 26
2.1. Conflictul de legi (materiale) 26
2.2. Procesul civil internațional 26
3. Condiția juridică a străinului în România 27
4. Condiția juridică a românului în străinătate 28

Capitolul IV. Diferitele feluri de aplicare a legii străine 29
1. Precizări prealabile 29
2. Aplicarea legii străine ca *lex causae* 29
3. Aplicarea legii străine altfel decât ca *lex causae* 30
3.1. Precizări prealabile 30
3.2. Cazurile de aplicare a legii străine altfel decât ca *lex causae* 30

Capitolul V. Conflicte de legi în situații speciale 34
1. Conflictul cu legile statelor în care coexistă mai multe sisteme legislative 34
1.1. Precizări prealabile 34
1.2. Prevederile art. 2560 C.civ. 34
1.3. Prevederile Regulamentelor Roma I și Roma II 34
1.4. Prevederile Regulamentului Roma III și Protocolului de la Haga din 23 noiembrie 2007 36
2. Conflictele de legi interprovinciale (interne). Comparație cu conflictele de legi propriu-zise 37
2.1. Definiția conflictelor de legi interprovinciale (interne) .. 37
2.2. Comparația cu conflictele de legi propriu-zise 38
2.3. Soluționarea conflictelor de legi interprovinciale 38
3. Conflictul de legi în cazul succesiunii de state 39
4. Conflictul de legi în cazul statului nerecunoscut 39
5. Conflictul interpersonal 40

Capitolul VI. Izvoarele dreptului internațional privat 42
1. Aspecte generale. Ierarhia izvoarelor dreptului internațional privat 42
Secțiunea 1. Izvoarele interne 43
2. Actele normative interne 43

Secţiunea a 2-a. Izvoarele internaţionale 45
3. Precizări prealabile 45
§1. Tratatele europene şi izvoarele derivate ale dreptului european ... 45
4. Tratatele pe care se întemeiază U.E. 45
5. Izvoarele derivate ale dreptului european, cu specială privire asupra regulamentelor U.E. Corelaţia lor cu reglementările interne 46
6. Regulamente ale U.E. care conţin norme conflictuale de drept material 47
7. Regulamente ale U.E. care conţin norme conflictuale de drept procesual civil şi norme materiale privind procesul civil internaţional 47
§2. Convenţii internaţionale 49
8. Precizări prealabile 49
9. Convenţii internaţionale care cuprind preponderent norme conflictuale 49
10. Convenţii internaţionale care conţin norme conflictuale izolate 49
11. Izvoarele internaţionale conţinând norme materiale (uniforme) de drept internaţional privat 50
11.1. Convenţii multilaterale care conţin norme materiale de drept internaţional privat 50
11.2. Convenţiile internaţionale bilaterale care conţin norme materiale de drept internaţional privat 51
12. Raportul dintre izvoarele interne şi cele internaţionale ale dreptului internaţional privat 51
Secţiunea a 3-a. Jurisprudenţa Curţii Europene de Justiţie, a instanţelor judecătoreşti şi arbitrale, precum şi uzanţele în materia dreptului internaţional privat 52
13. Jurisprudenţa Curţii Europene de Justiţie 52
14. Practica judiciară şi arbitrală 52
15. Uzanţele internaţionale 54

Titlul II. Probleme generale privind principalele feluri de conflicte care pot apărea în legătură cu raporturile juridice de drept internaţional privat ... 55
Capitolul I. Calificarea şi conflictul de calificări 57
Secţiunea 1. Definiţia calificării şi conflictului de calificări 57
1. Definiţia calificării 57
2. Conflictul de calificări 58
2.1. Definiţia şi exemple 58
2.2. Importanţa soluţionării conflictului de calificări 61
Secţiunea a 2-a. Legea după care se face calificarea 61
3. Precizări prealabile 61
4. Regula generală: calificarea după *lex fori* 61
4.1. Izvorul regulii generale 61
4.2. Argumente în favoarea regulii generale 62

4.3. Izvorul calificării legale 62
5. Excepțiile de la calificarea după *lex fori* 63
6. Interpretarea autonomă a noțiunilor din dreptul european 66
6.1. Analiza principiului interpretării autonome 66
6.2. Excepții de la principiul interpretării autonome 68
6.3. Proiectul Cadrului Comun de Referință, instrument de calificare autonomă a principalelor concepte juridice utilizate în dreptul U.E. 68

Capitolul II. Conflictul în spațiu al normelor conflictuale și retrimiterea 71
1. Conflictul în spațiu al normelor conflictuale; condițiile și definiția retrimiterii 71
2. Formele (felurile) retrimiterii 72
3. Retrimiterea în dreptul intern român 73
3.1. Regula privind admiterea retrimiterii de gradul I 73
3.2. Excepțiile de la regulă 74
3.3. Retrimiterea de gradul al II-lea, de principiu, nu este admisă 74
3.4. Situația specială din art. 2571 alin. (4) C.civ. 75
3.5. Concluzie privind admisibilitatea retrimiterii 75
4. Retrimiterea în convențiile internaționale la care România este parte și în practica judiciară română 76
4.1. Convenții internaționale care nu admit retrimiterea 76
4.2. Convenții internaționale care admit retrimiterea 76
4.3. Retrimiterea în practica judiciară română 76
5. Retrimiterea în cazul trimiterii la legea unui stat în care coexistă mai multe sisteme legislative 77
6. Modificarea normei conflictuale străine care retrimite 77

Capitolul III. Aplicarea legii străine ca *lex causae* 79
1. Aspecte generale 79
2. Aplicarea legii străine este independentă, de regulă, de condiția identității de reglementare (reciprocității) 79
2.1. Regula 79
2.2. Excepții de la regulă 80
3. Titlul cu care este aplicat dreptul străin în România 82
3.1. Aspecte generale 82
3.2. Invocarea legii străine în fața autorităților forului 83
3.3. Sarcina probei legii străine 84
3.4. Interpretarea și aplicarea legii străine 85
3.5. Căile de atac în cazul greșitei interpretări sau aplicări a legii străine 85
4. Mijloacele de probă a legii străine 86
4.1. Prevederi legale în materie 86

4.2. Mijloacele de probă ale dreptului străin utilizate în practica jurisdicţională. Forţa lor probantă 88
5. Consecinţele imposibilităţii de probare a legii străine 89
6. Aplicarea legii străine şi regulamentele U.E. 90

Capitolul IV. Cazurile de înlăturare de la aplicare a legii străine 92
1. Enumerarea cazurilor 92
Secţiunea 1. Ordinea publică de drept internaţional privat român 92
2. Elementele definitorii 92
3. Terminologia 93
4. Comparaţia între ordinea publică de drept intern şi ordinea publică de drept internaţional privat 94
5. Prevederile legale şi practica judiciară privind ordinea publică de drept internaţional privat român 96
5.1. Prevederi în acte normative interne 96
5.2. Prevederi în regulamentele U.E. 99
5.3. Prevederi în directivele U.E., transpuse în dreptul român 100
5.4. Prevederi în convenţiile internaţionale la care România este parte 101
5.5. Practica judiciară în materie 102
6. Caracterele ordinii publice de drept internaţional privat 102
7. Domeniul ordinii publice de drept internaţional privat 103
7.1. Principiile de drept material sau procesual ale statului forului 103
7.2. Problemă: principiile dreptului conflictual român sunt de ordine publică? 104
8. Efectele aplicării ordinii publice de drept internaţional privat 105
9. Sferele noţiunii de ordine publică de drept internaţional privat 105
10. Concluzie prin sferele noţiunii de ordine publică 107
11. Comparaţie între ordinea publică de drept internaţional privat şi normele de aplicaţie imediată 108
Secţiunea a 2-a. Fraudarea legii aplicabile în dreptul internaţional privat 108
12. Definiţie şi sediul materiei 108
13. Modalităţile de fraudare a legii în dreptul internaţional privat 109
14. Condiţiile fraudei de lege în dreptul internaţional privat 109
15. Sancţiunea fraudei la lege în dreptul internaţional privat român 110
15.1. Situaţia în care este fraudat dreptul român în favoarea unui drept străin 111
15.2. Situaţia în care este fraudat dreptul străin normal competent conform normei conflictuale române,

în favoarea dreptului român (sau a dreptului unui stat terț) 112
16. Dovada fraudei la lege în dreptul internațional privat 112
17. Domeniile în care poate apărea fraudă la lege în dreptul internațional privat și prevederile legale cu scop de eprimare a acesteia 112
18. Comparație între frauda la lege în dreptul internațional privat și unele instituții juridice apropiate 116
18.1. Comparație cu frauda la lege în dreptul intern 116
18.2. Comparație cu ordinea publică de drept internațional privat 116
18.3. Comparație cu simulația 117
Secțiunea a 3-a. Înlăturarea excepțională a legii aplicabile 118

Capitolul V. Conflictul de legi în timp și spațiu (recunoașterea drepturilor câștigate în țară străină) 120
1. Definiție 120
2. Denumirea 120
3. Comparație cu conflictul de legi în spațiu 120
4. Formele conflictului de legi în timp și spațiu 121
5. Domeniile în care pot apărea conflicte de legi în timp și spațiu 122
6. Temeiul juridic al recunoașterii în România a drepturilor dobândite în străinătate 122
7. Condițiile recunoașterii (respectării) în România a unui drept dobândit în străinătate 122
7.1. Enumerarea condițiilor 122
7.2. Consecințele condiției pozitive: regulile aplicabile efectelor unui drept dobândit potrivit legii străine 125

Capitolul VI. Conflictul mobil de legi 126
1. Definiția 126
2. Comparația cu instituțiile juridice apropiate 126
2.1. Comparația cu conflictul de legi în timp și spațiu 126
2.2. Comparație cu conflictul în timp al legilor interne ale unui stat 126
3. Domeniile în care poate interveni conflictul mobil de legi 126
4. Soluționarea conflictului mobil de legi în dreptul român 127
4.1. Precizări prealabile 127
4.2. Principalele prevederi ale dreptului intern român privind soluționarea conflictului mobil de legi 128
4.3. Prevederi privind soluționarea conflictului mobil de legi în regulamentele U.E. 132
4.4. Aplicarea legii mai favorabile (*mitior lex*) 134
4.5. Prevederi privind soluționarea conflictului mobil de legi în convenții internaționale 134

4.6. Soluţionarea conflictului mobil de legi în lipsa unei reglementări legale 135

Capitolul VII. Conflictul în timp al normelor conflictuale din dreptul român şi alte conflicte în timp care interesează dreptul internaţional privat 136

Secţiunea 1. Conflictul în timp al normelor conflictuale din dreptul român 136

1. Definiţia şi precizări prealabile 136
2. Soluţionarea conflictului în timp al normelor conflictuale din Codul civil şi Legea nr. 105/1992 136
3. Soluţionarea posibilului conflict în timp dintre normele conflictuale existente şi noi norme conflictuale din Codul civil. Caracterul de principiu al reglementării 137
4. Soluţionarea conflictului în timp al normelor conflictuale şi materiale de procedură din Codul de procedură civilă, pe de o parte, şi Legea nr. 105/1992, pe de altă parte 138

Secţiunea a 2-a. Alte conflicte în timp care interesează dreptul internaţional privat 139

5. Conflictul în timp al normelor materiale sau conflictuale din dreptul străin, care constituie *lex causae* 139
6. Conflictul în timp al convenţiilor internaţionale 141

PARTEA SPECIALĂ - NORMELE CONFLICTUALE ÎN DIFERITE RAMURI ŞI INSTITUŢII ALE DREPTULUI PRIVAT

Capitolul I. Normele conflictuale în materia statutului persoanelor fizice şi juridice 143

Secţiunea 1. Normele conflictuale privind starea civilă şi capacitatea persoanei fizice 143

§1. Norme conflictuale cuprinse în dreptul intern 143

1. Precizări prealabile. Sediul materiei 143
2. Regula aplicării legii naţionale (legii cetăţeniei) în materia statutului persoanei fizice 144
   - 2.1. Noţiunea de lege naţională 144
   - 2.2. Argumente în sprijinul aplicării legii naţionale 144
   - 2.3. Situaţia persoanelor care au mai multe cetăţenii sau nu au nicio cetăţenie 145
3. Aplicarea legii reşedinţei obişnuite. Calificarea legală a noţiunii de „reşedinţă obişnuită" în dreptul român 146
4. Caracterul normei conflictuale privind statutul persoanei fizice 148
5. Domeniul de aplicare a legii stării civile şi capacităţii persoanei fizice 148
   - 5.1. Precizare generală privind natura operaţiunii de determinare a domeniului de aplicare a unei norme conflictuale 148

5.2. Domeniul de aplicare a legii stării civile şi capacităţii persoanei fizice 149
6. Dispoziţii speciale privind ocrotirea terţilor 153
6.1. Precizări prealabile 153
6.2. Excepţia de la aplicarea legii personale cu privire la capacitatea persoanei fizice, în favoarea legii locului încheierii actului (teoria interesului naţional) 154
6.3. Excepţia de la aplicarea legii ocrotirii persoanei fizice în cazul lipsei calităţii de reprezentant, în favoarea legii locului încheierii actului 156
§2. Norme conflictuale prevăzute în unele tratate de asistenţă juridică la care România este parte 157
§3. Convenţii internaţionale privind starea civilă şi capacitatea persoanelor fizice 158
Secţiunea a 2-a. Normele conflictuale privind numele, domiciliul şi reşedinţa persoanei fizice 159
7. Numele persoanei fizice 159
7.1. Legea aplicabilă potrivit art. 2576 C.civ. 159
7.2. Legea aplicabilă numelui dacă acesta constituie efectul unor anumite instituţii juridice sau în alte situaţii speciale 160
7.3. Domeniul legii aplicabile 161
8. Domiciliul persoanei fizice 161
9. Reşedinţa persoanei fizice 161
Secţiunea a 3-a. Normele conflictuale privind statutul organic al persoanei juridice 162
10. Precizări prealabile. Sediul materiei 162
11. Aplicarea legii naţionale în materia statutului organic al persoanei juridice 163
12. Naţionalitatea persoanei juridice şi importanţa acesteia 163
13. Determinarea naţionalităţii persoanei juridice 164
14. Criteriile de determinare a naţionalităţii persoanelor juridice în dreptul român 164
14.1. Criteriul de drept comun şi criteriile speciale 164
14.2. Situaţia specială când persoana juridică are sedii în mai multe state 167
15. Calificarea noţiunii de sediu social 168
16. Legea aplicabilă statutului organic al sucursalelor şi filialelor 169
17. Legile aplicabile în cazul fuziunii unor persoane juridice de naţionalităţi diferite şi în cazul schimbării naţionalităţii persoanei juridice 169
17.1. Legile aplicabile în cazul fuziunii unor persoane juridice de naţionalităţi diferite 169
17.2. Legile aplicabile în cazul schimbării naţionalităţii persoanei juridice 170

18. Precizări privind reşedinţa obişnuită a persoanei juridice 170
19. Domeniul de aplicare a legii statutului organic al persoanei juridice 170
20. Recunoaşterea persoanelor juridice străine în România şi efectele acestei recunoaşteri 172
20.1. Precizări prealabile 172
20.2. Recunoaşterea persoanelor juridice străine (art. 2582 C.civ.) 172
20.3. Efectele recunoaşterii persoanelor juridice străine (art. 2583 C.civ.) 174
20.4. Dispoziţiile O.G. nr. 26/2000 175

Capitolul II. Normele conflictuale privind relaţiile de familie 179
1. Precizări prealabile. Sediul materiei 179
Subcapitolul I. Legea aplicabilă căsătoriei 180
Secţiunea 1. Încheierea căsătoriei 180
2. Promisiunea de căsătorie (logodna) 180
3. Condiţiile de fond şi impedimentele la căsătorie 181
3.1. Legea aplicabilă 181
3.2. Domeniul legii aplicabile 182
3.3. Ocrotirea ordinii publice de drept internaţional privat român. Prevederile art. 2586 alin. (2) C.civ. 185
4. Condiţiile de formă ale căsătoriei 187
4.1. Legea aplicabilă 187
4.2. Domeniul legii aplicabile 190
Secţiunea a 2-a. Efectele căsătoriei 191
5. Precizări prealabile 191
§1. Efectele generale ale căsătoriei 191
6. Legea aplicabilă 191
7. Domeniul legii aplicabile 192
8. Excepţii de la legea aplicabilă 193
§2. Regimul matrimonial 193
9. Sediul materiei. Precizări prealabile 193
10. Legea aplicabilă regimului matrimonial prin voinţa părţilor 195
11. Modificarea legii aplicabile regimului matrimonial 195
12. Convenţia de alegere a legii aplicabile regimului matrimonial 196
12.1. Aspecte generale 196
12.2. Momentul în care convenţia de alegere se poate încheia 196
12.3. Legea aplicabilă condiţiilor de formă ale convenţiei de alegere 196
12.4. Legea aplicabilă condiţiilor de validitate ale convenţiei de alegere 197

13. Determinarea obiectivă a legii aplicabile regimului matrimonial 197
14. Domeniul legii aplicabile regimului matrimonial 197
15. Excepţii de la legea aplicabilă regimului matrimonial 198
16. Convenţia matrimonială 199
17. Legea aplicabilă măsurilor de publicitate şi opozabilităţii regimului matrimonial faţă de terţi 199
§3. Schimbarea reşedinţei obişnuite sau a cetăţeniei soţilor 200
18. Precizări prealabile 200
19. Prevederile art. 2596 alin. (1) C.civ 200
20. Prevederile art. 2596 alin. (2) şi (3) C.civ. 201
Secţiunea a 3-a. Desfacerea căsătoriei 202
21. Precizări prealabile 202
§1. Divorţul şi separaţia de corp potrivit prevederilor Codului civil 202
22. Legea aplicabilă divorţului prin voinţa părţilor 202
23. Data convenţiei de alegere a legii aplicabile 203
24. Forma convenţiei de alegere a legii aplicabile 204
25. Legea aplicabilă divorţului în cazul localizării obiective 204
26. Domeniul legii divorţului 205
27. Ocrotirea ordinii publice de drept internaţional privat român în materia divorţului 206
28. Separaţia de corp 207
§2. Regulamentul (UE) nr. 1259/2010 al Consiliului din 20 decembrie 2010 de punere în aplicare a unei forme de cooperare consolidată în domeniul legii aplicabile divorţului şi separării de corp (Regulamentul Roma III) 207
§2.1. Aspecte generale privind Regulamentul Roma III 207
29. Intrarea în vigoare. Aplicarea în timp 207
30. Natura juridică a Regulamentului Roma III, ca formă de cooperare consolidată în domeniul legii aplicabile divorţului şi separării de corp. Aplicarea directă în statele membre participante 208
31. Scopurile şi principiile reglementării 209
32. Raporturile cu convenţiile internaţionale existente 209
33. Revizuirea Regulamentului 209
34. Domeniul de aplicare material al Regulamentului Roma III 210
34.1. Precizarea domeniului de aplicare 210
34.2. Materiile care nu intră în domeniul de aplicare a Regulamentului Roma III 210
35. Raportul Regulamentului Roma III cu Regulamentul (CE) nr. 2201/2003 211
36. Domeniul de aplicare în spaţiu a Regulamentului Roma III (aplicarea universală). Informarea instanţelor judecătoreşti cu privire la conţinutul legii străine. Noţiunea de „instanţă judecătorească" în accepţiunea reglementării 211

§2.2. Normele conflictuale cuprinse în Regulamentul Roma III 212
37. Alegerea legii aplicabile de către părţi 212
38. Data convenţiei de alegere şi modificarea acesteia 213
39. Consimţământul şi valabilitatea de fond a convenţiei de alegere a legii aplicabile 214
40. Valabilitatea formală a convenţiei de alegere a legii aplicabile 214
41. Legea aplicabilă în absenţa exprimării opţiunii părţilor 215
42. Domeniul legii aplicabile divorţului şi separaţiei de corp 216
§2.3. Prevederi comune privind normele conflictuale cuprinse în Regulamentul Roma III 217
43. Precizări prealabile 217
44. Legea aplicabilă divorţului în cazul transformării separaţiei de corp în divorţ 217
45. Prevederi privind ordinea publică în dreptul internaţional privat 218
46. Excluderea retrimiterii 219
47. Prevederile art. 13 („Diferenţe între legislaţiile naţionale") ... 219
Secţiunea a 4-a. Nulitatea căsătoriei 220
48. Sediul materiei. Legea aplicabilă şi domeniul acesteia 220
49. Prevedere de ocrotire a ordinii publice de drept internaţional privat român 221
Secţiunea a 5-a. Convenţiile internaţionale în materie de căsătorie 222
50. Convenţiile internaţionale multilaterale care conţin norme conflictuale privind căsătoria 222
51. Convenţiile internaţionale multilaterale care conţin reglementări uniforme (de fond) 222
52. Convenţiile internaţionale bilaterale 222
Subcapitolul II. Legea aplicabilă filiaţiei, adopţiei şi autorităţii părinteşti 224
Secţiunea 1. Filiaţia 224
§1. Filiaţia copilului din căsătorie 224
53. Legea aplicabilă 224
54. Domeniul legii aplicabile 224
§2. Filiaţia copilului din afara căsătoriei. Răspunderea tatălui. Reproducerea umană asistată medical cu terţ donator 226
55. Legea aplicabilă filiaţiei copilului din afara căsătoriei 226
56. Domeniul legii aplicabile filiaţiei copilului din afara căsătoriei 226
57. Legea aplicabilă răspunderii tatălui 227
58. Reproducerea umană asistată medical cu terţ donator 227
59. Convenţiile internaţionale în materia filiaţiei copilului şi unor aspecte conexe 227
59.1. Convenţiile internaţionale multilaterale 227
59.2. Convenţii internaţionale bilaterale 228

Secţiunea a 2-a. Adopţia 229
60. Încheierea adopţiei 229
60.1. Condiţiile de fond 229
60.2. Condiţiile de formă 232
61. Efectele adopţiei 232
62. Desfiinţarea adopţiei 233
62.1. Nulitatea adopţiei 233
62.2. Desfacerea adopţiei 233
63. Convenţiile internaţionale în materia adopţiei 234
63.1. Convenţiile internaţionale multilaterale 234
63.2. Convenţiile internaţionale bilaterale 235
Secţiunea a 3-a. Autoritatea părintească. Protecţia copiilor 236
64. Precizări prealabile 236
64.1. Sediul materiei 236
64.2. Obiectul analizei 237
65. Domeniul de aplicare a Convenţiei privind răspunderea părintească (Haga, 1996) 237
65.1. Precizarea domeniului de aplicare 237
65.2. Materii care nu intră în domeniul de aplicare a Convenţiei 237
65.3. Concluzie privind domeniul de aplicare 238
66. Legea aplicabilă măsurilor de protecţie a copilului 238
67. Domeniul legii aplicabile măsurilor de protecţie a copilului 239
68. Legea aplicabilă răspunderii părinteşti 241
68.1. Prevederile art. 16 241
68.2. Prevederile art. 17 242
68.3. Prevederile art. 18 242
69. Domeniul legii aplicabile răspunderii părinteşti 243
70. Ocrotirea terţilor în cazul lipsei calităţii de reprezentant al copilului: excepţie de la aplicarea legii reşedinţei obişnuite a copilului 244
71. Aplicarea universală a normelor conflictuale din Capitolul III al Convenţiei 245
72. Excluderea retrimiterii şi excepţiile 245
73. Ocrotirea ordinii publice de drept internaţional privat 246
Subcapitolul III. Legea aplicabilă obligaţiei de întreţinere 246
74. Sediul materiei 246
§1. Domeniul de aplicare a Protocolului de la Haga 248
75. Domeniul de aplicare material 248
76. Domeniul de aplicare teritorial 249
77. Domeniul de aplicare temporal 249
§2. Legea aplicabilă obligaţiilor de întreţinere 250
78. Precizări prealabile 250
§2.1. Norme conflictuale care conduc la localizarea obiectivă a obligaţiilor de întreţinere 251

79. Precizări prealabile 251
80. Regula generală privind legea aplicabilă şi soluţionarea conflictului mobil de legi (art. 3) 251
80.1. Regula generală 251
80.2. Soluţionarea conflictului mobil de legi 252
81. Prima excepţie de la regula generală: regulile speciale care favorizează anumiţi creditori (art. 4) 253
81.1. Precizări prealabile 253
82.2. Sfera de aplicare a regulilor speciale [art. 4 alin. (1)] 253
81.3. Prima regulă specială: aplicarea în subsidiar a legii forului [art. 4 alin. (2)] 254
81.4. Cea de-a doua regulă specială: schimbarea punctelor de legătură în cazul în care creditorul a sesizat autoritatea competentă din statul în care debitorul îşi are reşedinţa obişnuită [art. 4 alin. (3)] 255
81.5. Cea de-a treia regulă specială: aplicarea în subsidiar a legii statului cetăţeniei comune a creditorului şi debitorului întreţinerii [art. 4 alin. (4)] 256
81.6. Concluzie privind art. 4 257
82. A doua excepţie de la regula generală: regula specială cu privire la soţi şi foştii soţi (art. 5) 257
83. A treia excepţie de la regula generală: regula specială privind apărarea (art. 6) 259
§2.2. Norme conflictuale volitive privind obligaţiile de întreţinere 261
84. Precizări prealabile 261
85. Desemnarea legii aplicabile în sensul unei proceduri speciale (art. 7) 261
86. Desemnarea legii aplicabile, în general (art. 8) 263
86.1. Sfera de aplicare [art. 8 alin. (3)] 263
86.2. Importanţa reglementării autonomiei de voinţă a părţilor 264
86.3. Întinderea autonomiei de voinţă a părţilor 264
§3. Domeniul legii aplicabile obligaţiilor de întreţinere 269
87. Accepţiunea noţiunii de „obligaţie de întreţinere" 269
88. Domeniul legii aplicabile obligaţiilor de întreţinere (art. 11) 269
89. Regresul autorităţii publice care a plătit întreţinerea în locul debitorului [art. 10 şi art. 11 lit. f)] 271
90. Aspecte din practica judiciară română 271
§4. Dispoziţii generale 272
91. Precizări prealabile 272
92. Excluderea retrimiterii (art. 12) 273
93. Ocrotirea ordinii publice de drept internaţional privat 273
93.1. Precizări prealabile 273

93.2. Ocrotirea ordinii publice, în general (art. 13) 273
93.3. Ocrotirea ordinii publice în cazul concret al stabilirii cuantumului întreținerii (art. 14) 274
93.4. Lipsa referirii la normele de aplicație imediată 275
94. Interpretarea uniformă (art. 20) 275
§5. Convențiile internaționale în materia obligației de întreținere 276
95. Convenții internaționale multilaterale 276
96. Convenții internaționale bilaterale 277

Capitolul III. Normele conflictuale privind bunurile și fiducia 278
Secțiunea 1. Regula aplicării legii locului situării bunului în materia statutului real 278
§1. Aplicarea regulii în cazul bunurilor, în general 278
1. Analiza regulii generale 278
2. Justificarea aplicării legii situației bunurilor 278
3. Reglementarea anterioară adoptării Codului civil 279
4. Caracterul normei conflictuale *lex rei sitae* 279
§2. Domeniul de aplicare a legii statutului real, în general 279
5. Precizări prealabile. Calificările legale în materie 279
6. Stabilirea domeniului de aplicare 280
§3. Aplicarea regulii generale, cu particularități, în cazul unor anumite categorii de bunuri 282
7. Legea aplicabilă revendicării bunurilor mobile furate sau exportate ilegal (art. 2615 C.civ.) 282
7.1. Precizări prealabile 282
7.2. Protecția proprietarului originar 282
7.3. Protecția terțului posesor de bună-credință 283
7.4. Extinderea dispozițiilor legale asupra bunurilor din patrimoniul cultural național. Convențiile internaționale în materie. 283
8. Legea aplicabilă uzucapiunii 284
8.1. Legea aplicabilă uzucapiunii mobiliare (art. 2616 C.civ.) 284
8.2. Legea aplicabilă uzucapiunii imobiliare 285
8.3. Legea aplicabilă unor instituții conexe uzucapiunii 285
9. Legea aplicabilă bunurilor mobile corporale, în general (art. 2617 C.civ.) 286
10. Legea aplicabilă ipotecilor mobiliare 286
11. Norme conflictuale privind ipotecile mobiliare propriu-zise 287
11.1. Precizări prealabile 287
11.2. Regula (art. 2627 C.civ.) 287
11.3. Excepția de la regulă (art. 2628 C.civ.) 288
11.4. Legea aplicabilă în cazul resurselor naturale (art. 2629 C.civ.) 290

12. Dispoziţii speciale privind legea aplicabilă publicităţii ipotecilor mobiliare 291
12.1. Precizări prealabile 291
12.2. Efectele publicităţii efectuate în străinătate (art. 2630 C.civ.) 291
12.3. Situaţia lipsei publicităţii în străinătate 293
13. Norme conflictuale referitoare la operaţiunile asimilate ipotecilor mobiliare (art. 2632 C.civ.) 294
Secţiunea a 2-a. Reglementări speciale, derogatorii de la regula generală, privind legea aplicabilă anumitor categorii de bunuri şi operaţiuni referitoare la bunuri 295
14. Precizări prealabile 295
15. Legea aplicabilă universalităţilor de bunuri 296
15.1. Precizări prealabile 296
15.2. Patrimoniul de afectaţiune 296
15.3. Alte universalităţi de bunuri 296
16. Legea aplicabilă rezervei dreptului de proprietate 297
17. Legea aplicabilă formelor de publicitate privind bunurile 297
17.1. Precizări prealabile 297
17.2. Regula privind legea aplicabilă formelor de publicitate [art. 2626 alin. (1) C.civ.]. Prevederile art. 1091 alin. (1) C.proc.civ. 298
17.3. Excepţia, pentru publicitatea imobiliară [art. 2626 alin. (2) C.civ. şi art. 1091 alin. (2) C.proc.civ.] 298
18. Bunuri al căror regimului conflictual este analizat în cadrul altor ramuri sau instituţii ale dreptului privat 299
Secţiunea a 3-a. Legea aplicabilă fiduciei 301
19. Precizări prealabile 301
20. Legea aplicabilă fiduciei 301
20.1. Alegerea legii aplicabile prin voinţa constituitorului 301
20.2. Determinarea obiectivă a legii aplicabile fiduciei 302
21. Domeniul de aplicare a legii fiduciei 303
22. Aplicarea unei legi diferite pentru elementele izolate ale fiduciei. Legea aplicabilă administrării bunurilor altuia 303

Capitolul IV. Normele conflictuale privind moştenirea 305
1. Sediul materiei 305
Secţiunea 1. Legea aplicabilă moştenirii 305
2. Precizări prealabile 305
3. Determinarea legii aplicabile moştenirii, ca universalitate (*lex succesionis*) 305
3.1. Regula: determinarea obiectivă a legii moştenirii 305
3.2. Alegerea legii aplicabile moştenirii 307
4. Legea aplicabilă formei testamentului 309

Secţiunea a 2-a. Domeniul de aplicare a legii moştenirii 309
5. Precizări prealabile 309
6. Determinarea domeniul de aplicare a legii moştenirii 310
7. Legea aplicabilă succesiunii vacante 313
Secţiunea a 3-a. Prevederi privind legea aplicabilă moştenirii în unele tratate de asistenţă juridică la care România este parte 315
8. Sediul materiei 315

Capitolul V. Normele conflictuale privind actele juridice 318
Subcapitolul I. Sediul materiei. Aspecte generale privind regulamentul Roma I 318
Secţiunea 1. Sediul materiei 318
1. Aspecte generale 318
2. Structura analizei 319
Secţiunea a 2-a. Aspecte generale privind Regulamentul (CE) nr. 593/2008 al Parlamentului European şi al Consiliului din 17 iunie 2008 privind legea aplicabilă obligaţiilor contractuale („Roma I") 319
3. Intrarea în vigoare. Aplicarea în timp 319
4. Aplicarea directă în statele membre. Excepţii 320
5. Scopurile reglementării 321
6. Raportul dintre Roma I şi alte dispoziţii ale dreptului european 321
7. Raportul cu Convenţia de la Roma privind legea aplicabilă obligaţiilor contractuale (1980) 324
8. Raporturile cu convenţiile internaţionale existente. Lista convenţiilor. Regulamentul (CE) nr. 662/2009 al Parlamentului European şi al Consiliului din 13 iulie 2009 325
8.1. Precizări prealabile 325
8.2. Raporturile cu convenţiile internaţionale existente, încheiate cu terţe ţări 325
8.3. Lista convenţiilor internaţionale existente, încheiate cu terţe ţări 326
8.4. Situaţia convenţiilor existente, încheiate exclusiv între două sau mai multe state membre 327
8.5. Situaţia convenţiilor internaţionale viitoare, cu terţe state. Regulamentul (CE) nr. 662/2009 al Parlamentului European şi al Consiliului din 13 iulie 2009 328
9. Aplicarea principiilor subsidiarităţii şi proporţionalităţii în adoptarea Regulamentului Roma I 329
10. Domeniul material de aplicare a Regulamentului Roma I 329
10.1. Precizarea domeniului de aplicare 329
10.2. Materiile care nu intră în domeniul de aplicare a Regulamentului Roma I 331
11. Domeniul de aplicare în spaţiu a Regulamentului Roma I (aplicarea universală) 333

Subcapitolul II. Normele conflictuale privind condiţiile de fond ale actelor juridice 334
12. Precizări prealabile. Sediul materiei 334
Secţiunea 1. Aplicarea legii alese de părţile (partea) actului juridic (*lex voluntatis*) 335
§1. Temeiul juridic, izvorul şi obiectul voinţei părţilor 335
13. Temeiul juridic al aplicării legii voinţei părţilor (*lex voluntatis*) 335
14. Izvorul voinţei părţilor privind alegerea legii aplicabile actului juridic 337
15. Obiectul voinţei părţilor 337
15.1. Obiectul voinţei părţilor poate fi numai un sistem de drept naţional 337
15.2. Teoria contractului „fără lege" şi „zis fără lege" 338
15.3. Regulamentul Roma I permite recepţiunea contractuală a unui corp de norme nestatale, precum şi libertatea părţilor de a aplica norme materiale europene privind contractele 338
§2. Modalităţile de exprimare a voinţei părţilor 340
16. Temeiul juridic 340
17. Alegerea expresă. Regimul clauzei de alegere 340
17.1. Clauza de alegere a legii aplicabile 340
17.2. Legea aplicabilă clauzei de alegere 340
17.3. Raportul dintre clauza de alegere şi contractul principal 341
17.4. Felurile alegerii exprese 342
18. Alegerea tacită. Indiciile subiective de localizare a contractului 342
18.1. Sediul materiei 342
18.2. Indiciile intrinseci contractului 342
18.3. Indiciile extrinseci contractului 343
§3. Momentul exprimării voinţei părţilor. Întinderea voinţei. Modificarea alegerii. Libertatea de alegere şi limitele acesteia .. 344
19. Momentul exprimării voinţei părţilor 344
20. Întinderea voinţei părţilor 344
21. Modificarea alegerii legii aplicabile 345
22. Libertatea de alegere de către părţi a legii aplicabile şi limitele acesteia 346
22.1. Posibilitatea părţilor de a desemna ca aplicabilă o lege care nu are legătură obiectivă cu contractul 346
22.2. Limitele libertăţii de alegere 347
23. Posibilitatea părţilor de a alege indirect legea aplicabilă unui fapt juridic care are strânsă legătură cu un contract, potrivit Regulamentului Roma II 350
24. Particularităţi ale aplicării legii voinţei părţilor în ateria comerţului internaţional 351

§4. Posibilitatea părţilor de a alege legea aplicabilă contractului, potrivit prevederilor art. VII pct. 1 din Convenţia europeană de arbitraj comercial internaţional (Geneva, 1961) 352
25. Analiza reglementării 352
Secţiunea a 2-a. Determinarea legii aplicabile actului juridic după criterii obiective (localizarea obiectivă a actului juridic) 353
§1. Precizări prealabile 353
26. Caracterul subsidiar al localizării obiective a actului juridic 353
27. Noţiunea de „criterii de localizare obiectivă" a actelor juridice 353
28. Structura analizei 354
§2. Localizarea obiectivă a contractului potrivit Regulamentului Roma I 354
29. Aspecte generale 354
30. Primul criteriu de localizare obiectivă a contractului: în funcţie de tipul specific de contract 355
30.1. Precizări prealabile 355
30.2. Contractul de vânzare-cumpărare de bunuri 356
30.3. Contractul de prestări de servicii 357
30.4. Contractul privind un drept real imobiliar sau dreptul de locaţiune asupra unui imobil 359
30.5. Contractul încheiat în cadrul unui sistem multilateral 362
31. Cel de-al doilea criteriu de localizare obiectivă a contractului: aplicarea legii ţării în care îşi are reşedinţa obişnuită partea contractantă care efectuează prestaţia caracteristică 363
31.1. Precizări prealabile 363
31.2. Contractele care exced listei din art. 4 alin. (1) 364
31.3. Contractele care cad sub incidenţa mai multor litere din art. 4 alin. (1) (contractele cu natură juridică complexă) 365
32. Cel de-al treilea criteriu de localizare obiectivă a contractului: înlăturarea localizării obiective potrivit primelor două criterii când contractul prezintă în mod vădit legăturile cele mai strânse cu o altă lege 366
32.1. Prevederile art. 4 alin. (3) din Roma I 366
32.2. Teoria „legii proprii a contractului" 367
32.3. Indiciile obiective de localizare a contractului 368
33. Cel de-al patrulea criteriu de localizare obiectivă a contractului: aplicarea legii ţării cu care contractul prezintă legăturile cele mai strânse, dacă legea aplicabilă nu poate fi determinată potrivit primelor două criterii 370
§3. Dispoziţii generale ale Regulamentului Roma I 371
34. Precizări prealabile 371

35. Noţiunea de „reşedinţa obişnuită” 371
35.1. Precizări prealabile 371
35.2. Conţinutul noţiunii 372
36. Normele de aplicaţie imediată 376
36.1. Definiţia normelor de aplicaţie imediată [art. 9 alin. (1)] 376
36.2. Felurile normelor de aplicaţie imediată [art. 9 alin. (2) şi (3)] 377
37. Ordinea publică 381
38. Retrimiterea. Regulamentul Roma I exclude retrimiterea 383
§4. Localizarea obiectivă a actului juridic potrivit art. 2638 C.civ. .. 384
39. Analiza reglementării 384
§5. Localizarea obiectivă a contractului conform prevederilor art. VII pct. 1 din Convenţia europeană de arbitraj comercial internaţional (Geneva, 1961) 386
40. Analiza reglementării 386
Secţiunea a 3-a. Domeniul legii aplicabile fondului actului juridic 387
41. Precizări prealabile. Sediul materiei 387
§1. Condiţiile de fond pentru valabilitatea formării contractului. Prevederile art. 10 din Regulamentul Roma I 388
42. Precizări prealabile 388
43. Art. 10 alin. (1) din Regulamentul Roma I 388
44. Art. 10 alin. (2) din Regulamentul Roma I 389
45. Detalierea condiţiilor de fond pentru formarea contractului 390
§2. Materiile care intră în domeniul legii contractului, în general (art. 12 din Regulamentul Roma I) 391
46. Precizări prealabile 391
47. Interpretarea contractului 392
48. Efectele contractului 392
49. Prezumţiile legale şi sarcina probei contractului 393
50. Executarea contractului 395
50.1. Aplicarea legii fondului contractului 395
50.2. Aplicarea legii locului de executare (*lex loci executionis* sau *lex loci solutionis*) 396
50.3. Legea monedei (*lex monetae*) 397
51. Mijloacele de protecţie a drepturilor creditorului contractual asupra patrimoniului debitorului 398
52. Răspunderea contractuală 399
53. Modurile de transmitere, transformare şi stingere a obligaţiilor contractuale, prescripţia extinctivă şi decăderea din drepturi 400
54. Nulitatea contractului 401
§3. Contracte şi aspecte contractuale care exced domeniului de aplicarea a Regulamentului Roma I 402

55. Precizări prealabile 402
56. Prezentarea cazurilor de excludere 402
Subcapitolul III. Normele conflictuale privind forma actului juridic 403
57. Sediul materiei 403
Secţiunea 1. Legea aplicabilă formei contractului, potrivit Regulamentului Roma I 404
58. Aspecte generale 404
59. Legea aplicabilă formei contractului între persoane care se află în aceeaşi ţară în momentul încheierii sale 405
60. Legea aplicabilă formei contractului între persoane aflate în ţări diferite în momentul încheierii sale 406
61. Legea aplicabilă formei actelor juridice unilaterale care au legătură cu contractul 407
62. Legea aplicabilă formei contractelor încheiate cu consumatorii 408
63. Legea aplicabilă formei contractelor care au ca obiect un drept real imobiliar sau un drept de locaţiune asupra unui imobil 409
64. Calificarea noţiunii de loc al încheierii contractului din Regulamentul Roma I 410
65. Ordinea publică a instanţei sesizate 410
Secţiunea a 2-a. Legea aplicabilă formei actelor juridice, potrivit Codului civil român 410
66. Precizări prealabile 410
67. Aplicarea, în principal, a legii fondului cu privire la forma actului 411
68. Aplicarea, alternativ, a legii locului întocmirii actului (*lex loci actus*) 411
68.1. Analiza normei conflictuale *lex loci actus* 411
68.2. Calificarea noţiunii de loc al întocmirii actului 412
69. Aplicarea, alternativ, a legii naţionale sau legii reşedinţei obişnuite a persoanei care a consimţit la încheierea actului unilateral 413
70. Aplicarea, alternativ, a legii autorităţii care examinează validitatea actului juridic (*lex auctoris*) 413
71. Ocrotirea ordinii publice de drept internaţional privat din legea aplicabilă condiţiilor de fond ale actului juridic 414
Secţiunea a 3-a. Legea aplicabilă mijloacelor de probă a contractului, potrivit Regulamentului Roma I 415
72. Precizări prealabile 415
72.1. Art. 18, excepţie de la art. 1 alin. (3) din Regulamentul Roma I 415
72.2. Corelaţia cu prevederile art. 1090 C.proc.civ. 415
73. Legea aplicabilă mijloacelor de probă a contractului şi a actului juridic unilateral legat de un contract, potrivit Regulamentului Roma I 416

Secţiunea a 4-a. Domeniul legii aplicabile formei actului juridic 416
74. Precizări prealabile 416
75. Domeniul legii aplicabile aspectelor de formă a actului juridic 417
76. Domeniul legii aplicabile mijloacelor de probă a actului juridic 418
77. Norme conflictuale speciale privind forma unor anumite acte juridice 418
Subcapitolul IV. Normele conflictuale privind contractele speciale în materie civilă şi comercială 419
78. Precizări prealabile 419
Secţiunea 1. Contractele translative de drepturi reale 420
§1. Contractul de vânzare-cumpărare 420
79. Legea aplicabilă vânzării în general 420
79.1. Aplicarea legii alese de părţi (*lex voluntatis*) 420
79.2. Reglementarea generală privind localizarea obiectivă a contractului de vânzare-cumpărare 420
80. Prevederi speciale privind anumite contracte de vânzare-cumpărare 421
80.1. Localizarea obiectivă a contractului de vânzare-cumpărare prin licitaţie 421
80.2. Vânzarea-cumpărarea care îmbracă forma contractelor încheiate cu consumatorii 422
81. Particularităţi privind legea aplicabilă contractului de vânzare internaţională de mărfuri 422
82. Prevederi conflictuale aflate în Convenţia de la Viena (1980) asupra contractelor de vânzare internaţională de mărfuri 423
83. Domeniul de aplicare a legii contractului de vânzare-cumpărare 424
§2. Contractul de schimb 424
84. Legea aplicabilă schimbului 424
§3. Contractul de donaţie 425
85. Legea aplicabilă donaţiei 425
86. Domeniul legii aplicabile donaţiei 426
Secţiunea a 2-a. Contractele de prestări de servicii 426
§1. Contractele de intermediere 426
87. Legea aplicabilă contractelor de intermediere 426
88. Domeniul legii aplicabile 428
§2. Contractele de prestări de servicii financiare (contractele şi operaţiunile bancare) 430
89. Contractele de prestări de servicii financiare 430
89.1. Precizări prealabile 430
89.2. *Lex voluntatis* 431
89.3. Localizarea obiectivă a contractului dintre instituţia de credit şi client 431

89.4. Localizarea obiectivă a contractului dintre instituțiile de credit 432
89.5. Domeniul legii aplicabile 432
90. Contractul de factoring 436
90.1. Criteriul internaționalității factoringului 436
90.2. Legea aplicabilă contractului de factoring 437
90.3. Domeniul legii aplicabile contractului de factoring. Aplicarea legii raportului juridic originar, pentru unele aspecte 439
91. Contractul de report 439
§3. Alte contracte de prestări de servicii 439
92. Contractul de depozit 439
93. Contractele de executare de lucrări (antrepriză, construcții-montaj etc.) 440
94. Contractul de turism 440
95. Alte contracte de prestări de servicii 441
Secțiunea a 3-a. Contractele de locațiune 441
96. Legea aplicabilă contractului de locațiune 441
96.1. Locațiunea de bunuri mobile 441
96.2. Locațiunea imobiliară 442
97. Contractul de leasing 443
97.1. Criteriul internaționalității leasingului 443
97.2. Legea aplicabilă contractului de leasing mobiliar 444
97.3. Legea aplicabilă în cazuri speciale 445
98. Contractul de participare la o expoziție internațională 445
Secțiunea a 4-a. Contractele încheiate cu consumatorii 446
99. Precizări prealabile 446
100. Legea aplicabilă formei contractelor încheiate cu consumatorii 447
101. Legea aplicabilă fondului contractelor încheiate cu consumatorii 447
102. Domeniul legii aplicabile fondului contractelor încheiate cu consumatorii 450
102.1. Categorii de contracte care nu intră în domeniul legii contractelor încheiate cu consumatorii 450
102.2. Alte instituții juridice privind protecția consumatorului care nu intră în domeniul regimului conflictual stabilit de Roma I 454
Secțiunea a 5-a. Contractul de asigurare 454
103. Precizări prealabile. Sfera de aplicare a art. 7 din Roma I 454
104. Legea aplicabilă contractelor de asigurare facultativă care acoperă riscuri majore [art. 7 alin. (2)] 455
104.1. Definiția noțiunii de „risc major" 455
104.2. Legea aplicabilă 457

104.3. Situaţia reglementării din Ordinul Comisiei de Supraveghere a Asigurărilor nr. 3/2007 458
105. Legea aplicabilă contractelor de asigurare facultativă, altele decât cele care acoperă riscuri majore [art. 7 alin. (3)] 459
106. Reglementările conflictuale suplimentare aplicabile în cazul asigurărilor obligatorii 461
107. Noţiunea de „stat (ţară) în care este situat riscul" 462
108. Domeniul legii aplicabile contractului de asigurare 463
108.1. Contracte de asigurare care exced domeniului de aplicare a Regulamentului Roma I 463
108.2. Aspecte specifice contractului de asigurare 464
109. Legea aplicabilă contractului de reasigurare 464
Secţiunea a 6-a. Contractele de garanţie 465
110. Aspecte generale 465
111. Garanţiile personale 465
112. Garanţiile reale 465
113. Garanţiile reale mobiliare supuse unor convenţii internaţionale 466
Secţiunea a 7-a. Operaţiunile contractuale complexe 466
114. Operaţiunile contractuale complexe, în general 466
114.1. Aspecte generale 466
114.2. Soluţia conflictuală sintetică (monistă) 467
114.3. Soluţia conflictuală analitică (pluralistă) 468
114.4. Legea aplicabilă operaţiunilor complexe 468
115. Operaţiunile cu instrumente financiare, valori mobiliare negociabile şi de plasament colectiv 469
115.1. Prevederile art. 6 alin. (4) lit. d) din Roma I 469
115.2. Legea aplicabilă 473
116. Contractul încheiat în cadrul unui sistem multilateral 474
116.1. Prevederile art. 4 alin. (1) lit. h) din Roma I 474
116.2. Contractele încheiate în cadrul unui sistem multilateral nu sunt supuse normelor conflictuale privind consumatorii 477
Secţiunea a 8-a. Contractul de cooperare economică internaţională, contractele statale (administrative) şi alte contracte speciale 477
117. Contractul de cooperare economică internaţională 477
118. Contractele statale (administrative) 478
118.1. Aspecte generale 478
118.2. Autonomia de voinţă a părţilor şi particularităţile acesteia în materia contractelor statale 479
118.3. Localizarea obiectivă a contractelor statale 481
119. Alte contracte speciale 481

Capitolul VI. Normele conflictuale privind faptele juridice 482
Secţiunea 1. Sediul materiei.
Prevederile Regulamentului Roma II 482
1. Obiectul analizei şi sediul materiei 482
§1. Aspecte generale privind Regulamentul (CE) nr. 864/2007 al Parlamentului European şi al Consiliului din 11 iulie 2007 privind legea aplicabilă obligaţiilor necontractuale („Roma II") 483
2. Intrarea în vigoare. Aplicarea în timp 483
3. Aplicarea directă în statele membre. Excepţii 484
4. Scopurile reglementării 485
5. Raportul dintre Roma II şi alte dispoziţii ale dreptului european 485
6. Raporturile cu convenţiile internaţionale existente. Lista convenţiilor 486
6.1. Precizări prealabile 486
6.2. Raporturile cu convenţiile internaţionale existente, încheiate cu terţe ţări 486
6.3. Lista convenţiilor internaţionale existente, încheiate cu terţe ţări 487
6.4. Convenţiile încheiate exclusiv între două sau mai multe state membre 487
7. Aplicarea principiilor subsidiarităţii şi proporţionalităţii în adoptarea Regulamentului Roma II 488
8. Domeniul material de aplicare a Regulamentului Roma II 488
8.1. Precizarea domeniului de aplicare 488
8.2. Materiile excluse din domeniul de aplicare a Regulamentului Roma II 490
9. Domeniul de aplicare în spaţiu a Regulamentului Roma II (aplicarea universală) 492
§2. Normele conflictuale privind localizarea obiectivă a faptelor juridice ilicite (delictelor civile) 493
10. Precizări prealabile 493
11. Norma generală privind localizarea obiectivă a faptelor ilicite 493
11.1. Precizări prealabile 493
11.2. Norma generală 494
11.3. Excepţia de la norma generală 498
11.4. Clauza derogatorie (de salvare) 498
12. Legea aplicabilă răspunderii pentru produsele defectuoase ... 500
12.1. Precizări prealabile 500
12.2. Legea reşedinţei obişnuite comune a făptuitorului şi victimei 502
12.3. Legea locului de comercializare a produsului, cumulată cu trei puncte de legătură variabile 502
12.4. Legea reşedinţei obişnuite a făptuitorului 503

12.5. Legea țării cu care fapta ilicită prezintă legături mai strânse 504
13. Legea aplicabilă concurenței neloiale și actelor care îngrădesc libera concurență 504
13.1. Aspecte generale 504
13.2. Legea aplicabilă concurenței neloiale 505
13.3. Legea aplicabilă actelor care îngrădesc libera concurență 508
13.4. Interdicția libertății de alegere 513
14. Legea aplicabilă daunelor aduse mediului 514
14.1. Soluțiile conflictuale prevăzute de art. 7 din Roma II 514
14.2. Corelația cu alte prevederi ale Regulamentului Roma II 515
14.3. Domeniul specific al legii aplicabile daunelor aduse mediului 516
§3. Normele conflictuale privind localizarea obiectivă a faptelor juridice licite 517
15. Precizări prealabile 517
16. Îmbogățirea fără justă cauză 517
16.1. Precizări prealabile 517
16.2. Legea raportului juridic strâns legat de îmbogățire [art. 10 alin. (1)] 518
16.3. Legea reședinței obișnuite comune a părților [art. 10 alin. (2)] 519
16.4. Legea locului îmbogățirii [art. 10 alin. (3)] 519
16.5. Legea cu care îmbogățirea prezintă legăturile cele mai strânse [art. 10 alin. (4)] 521
16.6. Calificarea noțiunii de „îmbogățire fără justă cauză" și corelația cu alte reglementări 521
17. Plata nedatorată 521
18. *Negotiorum gestio* (gestiunea de afaceri) 522
19. *Culpa in contrahendo* 524
19.1. Sediul materiei și calificarea noțiunilor 524
19.2. Legea aplicabilă culpei *in contrahendo* 526
§4. Libertatea de alegere privind legea aplicabilă faptelor juridice ilicite și licite 528
20. Precizări prealabile 528
21. Condițiile libertății de alegere. Felurile alegerii 529
22. Limitele libertății de alegere 530
§5. Domeniul legii aplicabile faptelor ilicite și licite 531
23. Precizări prealabile 531
§5.1. Domeniul legii aplicabile faptelor ilicite 532
24. Condițiile răspunderii civile delictuale 532
24.1. Stabilirea temeiului (condițiilor) răspunderii delictuale 532

24.2. Fapta ilicită 532
24.3. Vinovăția și capacitatea delictuală 533
24.4. Prejudiciul 534
24.5. Raportul de cauzalitate dintre fapta ilicită și prejudiciu 537
24.6. Condițiile generale privind răspunderea persoanei juridice 537
24.7. Măsurile asigurătorii pentru prevenirea ori încetarea prejudiciului sau pentru asigurarea obținerii de despăgubiri 537
25. Formele (felurile) răspunderii delictuale 538
25.1. Aplicarea legii delictului. Aspecte generale 538
25.2. Răspunderea pentru fapta altei persoane și răspunderea pentru lucruri, edificii și animale 538
26. Modalitățile de stingere a obligațiilor necontractuale. Prescripția extinctivă a dreptului la acțiune în răspundere civilă delictuală. Decăderea 540
27. Prezumțiile legale și sarcina probei obligațiilor necontractuale 540
§5.2. Domeniul legii aplicabile faptelor licite 542
28. Precizări prealabile 542
29. Domeniul legii aplicabile îmbogățirii fără justă cauză și plății nedatorate 542
30. Domeniul legii aplicabile gestiunii de afaceri (*negotiorum gestio*) 542
§6. Dispoziții comune și diverse privind legea aplicabilă faptelor juridice 543
31. Legea aplicabilă valabilității formale a actelor juridice unilaterale și mijloacelor de probă cu privire la acestea 543
31.1. Precizări prealabile 543
31.2. Validitatea formală a actelor juridice unilaterale privind o obligație necontractuală 543
31.3. Legea aplicabilă mijloacelor de proba a actului juridic unilateral privind o obligație necontractuală 544
32. Noțiunea de „reședința obișnuită" 545
32.1. Precizări prealabile 545
32.2. Conținutul noțiunii 546
33. Legea aplicabilă în cazul în care faptul cauzator de prejudicii constituie și infracțiune 548
34. Excepții de la aplicarea legii faptului juridic 548
34.1. Dispozițiile imperative derogatorii (normele de aplicație imediată) din *lex fori* 548
34.2. Normele de siguranță și comportament 550
34.3. Ordinea publică a instanței competente 551
35. Excluderea retrimiterii 553

§7. Norme conflictuale în materia faptelor juridice cuprinse în convenţii internaţionale la care România este parte şi care au rămas în vigoare după aplicarea Regulamentului Roma II 553
Secţiunea a 2-a. Normele conflictuale privind obligaţiile necontractuale care exced Regulamentului Roma II 554
36. Prevederile art. 2641 alin. (2) C.civ 554
37. Legea aplicabilă răspunderii pentru atingerile aduse personalităţii (art. 2642 C.civ.) 556
37.1. Excluderea din domeniul de aplicare a Regulamentului Roma II. Sediul materiei 556
37.2. Legea aplicabilă pretenţiile de reparaţii întemeiate pe o atingere adusă personalităţii [art. 2642 alin. (1) şi (2) C.civ.] 557
37.3. Legea aplicabilă dreptului la replică al persoanei lezate [art. 2642 alin. (3) C.civ.] 558
Secţiunea a 3-a. Convenţii internaţionale de drept material privind răspunderea delictuală în domenii speciale 559
38. Precizări prealabile 559
39. Reglementări speciale privind răspunderea pentru daune nucleare 559
39.1. Sediul materiei 559
39.2. Convenţia privind răspunderea civilă pentru daune nucleare 560
39.3. Convenţia privind compensaţiile suplimentare pentru daune nucleare 561
39.4. Convenţia comună asupra gospodăririi în siguranţă a combustibilului uzat şi asupra gospodăririi în siguranţă a deşeurilor radioactive 562
40. Răspunderea pentru poluarea transfrontieră 562

Capitolul VII. Legea aplicabilă transmisiunii, transformării şi stingerii obligaţiilor, obligaţiilor complexe, precum şi prescripţiei extinctive.... 565
Secţiunea 1. Legea aplicabilă transmisiunii şi transformării obligaţiilor 565
1. Cesiunea de creanţă 565
1.1. Precizări prealabile 565
1.2. Aplicarea legii contractului de cesiune 565
1.3. Aplicarea legii creanţei cedate. Opozabilitatea cesiunii faţă de debitorul cedat 567
1.4. Opozabilitatea cesiunii faţă de terţi 569
2. Subrogaţia 569
2.1. Subrogaţia convenţională, potrivit Roma I 569
2.2. Subrogaţia legală, potrivit Regulamentelor Roma I şi Roma II 571

3. Acţiunile directe împotriva asigurătorului persoanei responsabile, potrivit Regulamentului Roma II 574
4. Delegaţia (preluarea datoriei) şi novaţia 576
4.1. Prevederile Regulamentului Roma I 576
4.2. Dispoziţii ale Codului civil 576
Secţiunea a 2-a. Legea aplicabilă stingerii obligaţiilor 576
5. Legea aplicabilă modurilor de stingere a obligaţiilor contractuale, în general, potrivit Regulamentului Roma I 576
6. Legea aplicabilă compensaţiei, potrivit Regulamentului Roma I 577
6.1. Precizări prealabile 577
6.2. Acordul de voinţă al părţilor cu privire la compensaţie (compensaţia convenţională) 577
6.3. Localizarea obiectivă a compensaţiei (compensaţia legală sau judiciară) 577
6.4. Domeniul legii compensaţiei 578
7. Compensaţia creanţelor necontractuale 579
8. Legea aplicabilă compensaţiei conform Codului civil 580
Secţiunea a 3-a. Legea aplicabilă obligaţiilor complexe 580
9. Precizări prealabile 580
§1. Prevederi ale Regulamentelor Roma I şi Roma II 581
10. Legea aplicabilă regresului debitorului *solvens* împotriva codebitorilor, potrivit Regulamentelor Roma I şi Roma II 581
10.1. Precizări generale 581
10.2. Legea aplicabilă regresului debitorului *solvens* împotriva codebitorilor 582
10.3. Legea aplicabilă dreptului la apărare al codebitorilor împotriva debitorului *solvens* urmăritor 584
§2. Legea aplicabilă obligaţiilor plurale potrivit art. 2644 şi 2645 C.civ. 585
11. Legea aplicabilă pluralităţii de debitori 585
12. Legea aplicabilă dreptul de regres 585
Secţiunea a 4-a. Legea aplicabilă prescripţiei extinctive şi decăderii din drepturi 587
13. Prevederile legale generale în materie 587
14. Prevederi de drept internaţional privat în convenţii internaţionale 588

Capitolul VIII. Normele conflictuale în unele materii comerciale (subiectele dreptului comercial, concurenţa şi concentrările economice, insolvenţa şi titlurile de valoare) 589
1. Normele conflictuale în materie comercială, domeniu al dreptului internaţional privat 589
Secţiunea 1. Normele conflictuale privind subiectele dreptului comercial 591

2. Calitatea de comerciant 591
2.1. Legea aplicabilă 591
2.2. Domeniul legii aplicabile 591
3. Fondul de comerţ 592
4. Societăţile comerciale 592
4.1. Neaplicarea Regulamentelor Roma I şi Roma II 592
4.2. Lege aplicabilă societăţilor comerciale cu personalitate juridică 593
4.3. Reglementarea specială privind fuziunea transfrontalieră a societăţilor comerciale 594
4.4. Legea aplicabilă societăţilor comerciale fără personalitate juridică 595
4.5. Domeniul de aplicare a legii societăţii (*lex societatis*) 595
5. Investitorul străin în România 596
6. Societăţile comerciale cu participare română constituite în străinătate 597
7. Filialele, sucursalele şi reprezentanţele firmelor comerciale străine în România 598
8. Societatea europeană, societatea cooperativă europeană şi grupurile de interes economic 599
8.1. Societatea europeană (*Societas Europaea*) 599
8.2. Societatea cooperativă europeană 600
8.3. Grupul european de interes economic 601
8.4. Grupul de interes economic de naţionalitate română ... 601
9. Statul, ca subiect al dreptului comerţului internaţional 602
Secţiunea a 2-a. Normele conflictuale privind insolvenţa 602
10. Întinderea analizei şi sediul general al materiei 602
§1. Regulamentul nr. 1346/2000 privind procedurile de insolvenţă 602
11. Domeniul material şi teritorial de aplicare 602
12. Corelarea sistemului unităţii cu cel al pluralităţii procedurii insolvenţei (sistemul mixt) 603
13. Legea aplicabilă insolvenţei 605
13.1. Precizări prealabile 605
13.2. Norma conflictuală generală (*lex fori concursus*) 605
13.3. Domeniul normei conflictuale generale 606
13.4. Norme conflictuale speciale 609
§2. Legea nr. 637/2002 cu privire la reglementarea raporturilor de drept internaţional privat în domeniul insolvenţei, Titlului I („Raporturile cu state străine, în general") 615
14. Domeniul de aplicare a Legii nr. 637/2002 615
15. Regimul conflictual 616
§3. Norme conflictuale privind insolvenţa în materiile exceptate de la aplicarea Regulamentului nr. 1346/2000 şi a Legii nr. 637/2002 617

16. O.G. nr. 10/2004 privind procedura reorganizării judiciare şi a falimentului instituţiilor de credit 617
16.1. Precizări prealabile 617
16.2. Legea aplicabilă privind procedura falimentului instituţiilor de credit, persoane juridice române, şi a sucursalelor acestora stabilite în alte state membre ale U.E. 618
16.3. Legea aplicabilă măsurilor de reorganizare şi procedurii falimentului aplicabile sucursalelor din România ale instituţiilor de credit din alte state membre 619
17. Legea nr. 503/2004 privind redresarea financiară, falimentul, dizolvarea şi lichidarea voluntară în activitatea de asigurări 620
17.1. Precizări prealabile 620
17.2. Legea aplicabilă privind procedura falimentului societăţilor de asigurare, persoane juridice române, şi a sucursalelor acestora, cu sediul pe teritoriul altor state membre, aflate în stare de insolvabilitate .. 620
17.3. Legea aplicabilă privind procedura redresării financiare şi a falimentului, aplicabilă sucursalelor societăţilor de asigurare din alte state membre, care au sediul în România 623
17.4. Sucursalele societăţilor de asigurare din statele terţe 624
Secţiunea a 3-a. Aspecte de drept internaţional privat privind concurenţa şi concentrările economice 625
18. Sediul materiei 625
19. Regulamentul (CE) nr. 1/2003 al Consiliului din 16 decembrie 2002 privind punerea în aplicare a normelor de concurenţă prevăzute la articolele 81 şi 82 din tratat (principiile în materie) 625
20. Regulamentul (CE) nr. 139/2004 al Consiliului din 20 ianuarie 2004 privind controlul concentrărilor economice între întreprinderi [Regulamentul (CE) privind concentrările economice] 628
Secţiunea a 4-a. Normele conflictuale privind titlurile de valoare 629
21. Sediul materiei şi precizări prealabile 629
Subsecţiunea 1. Legea aplicabilă valorilor mobiliare şi titlurilor reprezentative ale mărfurilor 630
§1. Valorile mobiliare 630
22. Legea aplicabilă emisiunii valorilor mobiliare 630
23. Legea aplicabilă transmiterii valorilor mobiliare 632
§2. Titlurile reprezentative ale mărfurilor 633
24. Sediul materiei 633

25. Legea aplicabilă caracterului reprezentativ pentru marfă al titlului 633
26. Legea aplicabilă drepturilor reale referitoare la marfă 633
Subsecţiunea a 2-a. Efectele de comerţ 635
27. Sediul materiei 635
§1. Principiul pluralităţii legilor aplicabile privind obligaţiilor izvorâte din efectele de comerţ. Excepţiile de la principiu. Incidenţa legii voinţei (*lex voluntatis*) 635
28. Precizări prealabile 635
29. Principiul pluralităţii legilor aplicabile: aplicarea legii locului subscrierii (*lex loci actus*) 635
30. Excepţia de la principiul pluralităţii: soluţia monistă 636
31. Incidenţa legii voinţei (*lex voluntatis*) 636
§2. Aspecte conflictuale generale privind efectele de comerţ 637
32. Legea aplicabilă relaţiei dintre titlul de valoare şi raportul juridic fundamental 637
33. Legea aplicabilă condiţiilor de valabilitate a efectelor de comerţ 638
33.1. Capacitatea subscriitorilor 638
33.2. Celelalte condiţii de fond 639
33.3. Condiţiile de formă 639
§3. Legea aplicabilă efectelor şi plăţii cambiei şi biletului la ordin 640
34. Efectele obligaţiilor născute din cambie şi biletul la ordin 640
34.1. Precizări prealabile 640
34.2. Legea aplicabilă efectelor obligaţiilor acceptantului 640
34.3. Legea aplicabilă efectele semnăturilor celorlalţi obligaţi 641
35. Plata cambiei şi biletului la ordin 641
§4. Mijloacele de valorificare a drepturilor născute din titlu, în cazul refuzului la plată 642
36. Precizări prealabile 642
36.1. Legea aplicabilă acţiunilor directe şi al celor de regres 642
36.2. Legea aplicabilă executarea cambiei şi biletului la ordin 643
36.3. Legea aplicabilă acţiunile extracambiale 644
§5. Legea aplicabilă privind premisele, efectele şi plata cecului 644
37. Premisele emiterii cecului 644
37.1. Determinarea persoanelor asupra cărora poate fi tras cecul 644
37.2. Provizionul 645
38. Efectele cecului 646
39. Plata cecului şi consecinţele neplăţii 646
40. Remarcă generală privind legea aplicabilă cecului 647

§6. Concluzii privind legea aplicabilă efectelor de comerţ 648
41. Precizări prealabile 648
42. Concluzii 648

Capitolul IX. Normele conflictuale în materia transporturilor 649
Secţiunea 1. Normele conflictuale privind contractele de transport. Prevederile Regulamentului Roma I 649
1. Precizări prealabile 649
2. Legea aplicabilă contractului de transport de mărfuri 650
3. Legea aplicabilă contractului de transport de pasageri 651
4. Domeniul legii aplicabile contractului de transport 652
4.1. Aspecte generale 652
4.2. Unele precizări privind contractul de navlosire 653
5. Convenţiile internaţionale conţinând norme conflictuale în materia contractului de transport care au rămas în vigoare după aplicarea Regulamentului Roma I 654
6. Convenţiile internaţionale de drept material în materia diferitelor tipuri de contracte de transport 655
Secţiunea a 2-a. Convenţiile internaţionale conţinând norme conflictuale privind faptele juridice în materia transporturilor care au rămas în vigoare după aplicarea Regulamentului Roma II 658
7. Precizări prealabile 658
8. Norme conflictuale în materia faptelor juridice privind transporturile cuprinse în convenţii internaţionale la care România este parte şi care au rămas în vigoare după aplicarea Regulamentului Roma II 658
Secţiunea a 3-a. Normele conflictuale privind bunurile aflate în curs de transport şi mijloacele de transport 660
9. Aspecte generale 660
10. Bunurile aflate în curs de transport (în tranzit) 660
10.1. Legea aplicabilă bunurilor în tranzit 660
10.2. Legea aplicabilă faptelor ilicite privind bunurile în tranzit 662
11. Mijloacele de transport 662
11.1. Legea aplicabilă 662
11.2. Domeniul legii aplicabile 664
Secţiunea a 4-a. Normele conflictuale în materia actelor şi faptelor juridice privind navigaţia civilă (maritimă, fluvială şi aeriană) 665
12. Aplicarea legii pavilionului navei sau aeronavei, ca lege a ţării cu care actele şi faptele juridice privind navigaţia civilă prezintă legăturile cele mai strânse 665
13. Actele şi faptele juridice petrecute la bordul navei sau aeronavei 666
13.1. Aplicarea legii pavilionului navei sau aeronavei 666
13.2. Domeniul legii aplicabile 667

14. Faptele ilicite săvârşite de nave sau aeronave ori la bordul acestora şi care produc prejudicii în exterior. Convenţiile internaţionale privind sechestrul sau alte măsuri similare asupra navelor şi aeronavelor 671
14.1. Precizări prealabile 671
14.2. Faptele ilicite săvârşite de nave sau aeronave 671
14.3. Faptele ilicite petrecute la bordul navelor sau aeronavelor, care produc prejudicii în exterior 672
14.4. Sechestrul şi alte măsuri de executare sau de conservare asupra navelor şi aeronavelor. Convenţiile internaţionale în materie 672
15. Abordajul (coliziunea) navelor şi aeronavelor 673
15.1. Soluţiile conflictuale aplicabile 673
15.2. Convenţiile internaţionale privind abordajul navelor, la care România este parte 674
16. Asistenţa şi salvarea navelor 675
16.1. Legea aplicabilă 675
16.2. Domeniul legii aplicabile 676
16.3. Convenţiile internaţionale privind asistenţa şi salvarea navelor 676
17. Incidenţa normelor de aplicaţie imediată din dreptul român în materia navigaţiei civile 677
Secţiunea a 5-a. Aspecte de drept internaţional privat privind răspunderea pentru prejudiciile produse de obiectele lansate în spaţiul extraatmosferic 678
18. Convenţiile internaţionale în materie 678

Capitolul X. Normele conflictuale în materia dreptului muncii 680
§1. Legea aplicabilă contractului de muncă 680
1. Precizări prealabile 680
2. Prevederile Regulamentului Roma I 680
2.1. Precizări prealabile 680
2.2. *Lex voluntatis* 681
2.3. Localizarea obiectivă a contractului individual de muncă 682
3. Domeniul legii aplicabile contractului individual de muncă 687
3.1. Aspecte care intră în domeniul legii contractului de muncă 687
3.2. Aspecte care exced domeniului de aplicare a legii contractului de muncă 688
4. Legea aplicabilă formei contractului individual de muncă 689
§2. Principalele izvoare ale dreptului european al muncii privind libera circulaţie a persoanelor. Aplicarea dreptului român, ca *lex causae*. Incidenţa normelor de aplicaţie imediată din dreptul român 690

5. Principalele izvoare ale dreptului european al muncii privind libera circulație a persoanelor 690
6. Aplicarea dreptului român, ca *lex causae* 691
7. Incidența normelor de aplicație imediată din dreptul român 691
7.1. Acte normative privind munca românilor în străinătate 691
7.2. Acte normative privind munca străinilor în România 693
§3. Legea aplicabilă obligațiilor necontractuale în materie dreptului muncii 694
8. Prevederile art. 9 din Regulamentul Roma II 694
8.1. Precizări prealabile 694
8.2. Determinarea legii aplicabile 694
8.3. Corelația cu alte norme conflictuale 696
8.4. Calificarea noțiunii de „acțiune sindicală" 696
8.5. Domeniul legii aplicabile obligațiilor necontractuale care decurg dintr-o acțiune sindicală 697
9. Norme conflictuale în materia faptelor juridice ilicite privind raporturile de muncă existente în convenții internaționale la care România este parte și care au rămas în vigoare după aplicarea Regulamentului Roma II 699
§4. Convențiile internaționale de drept material în domeniul dreptului muncii 700
10. Convenții internaționale multilaterale 700
11. Acorduri bilaterale 701

Capitolul XI. Normele conflictuale în materia drepturilor de proprietate intelectuală 702
1. Precizări prealabile. Sediul materiei 702
§1. Dreptul de autor 702
2. Legea aplicabilă 702
3. Domeniul legii aplicabile 703
3.1. Operele aduse la cunoștința publicului 703
3.2. Operele de creație intelectuală nedivulgate 703
4. Convențiile internaționale în materia dreptului de autor, la care România este parte 704
§2. Dreptul de proprietate industrială 704
5. Legea aplicabilă 704
6. Domeniul legii aplicabile 705
7. Convențiile internaționale în domeniul drepturilor de proprietate industrială 706
7.1. Convenții multilaterale 706
7.2. Convenții bilaterale 708
§3. Contractele privind transferul drepturilor de proprietate intelectuală 708
8. Prevederile Regulamentului Roma I 708

9. Norme conflictuale în materia obligaţiilor contractuale privind proprietatea intelectuală cuprinse în convenţii internaţionale la care România este parte şi care au rămas în vigoare după aplicarea Regulamentului Roma I 711
§4. Legea aplicabilă obligaţiilor necontractuale care decurg din încălcarea drepturilor de proprietate intelectuală 711
10. Prevederile Regulamentului Roma II 711
10.1. Sediul materiei 711
10.2. Legea aplicabilă încălcării prin fapte ilicite a drepturilor de proprietate intelectuală, potrivit art. 8 din Roma II 712
10.3. Legea aplicabilă încălcărilor prin fapte licite a drepturilor de proprietate intelectuală, potrivit art. 13 din Roma II 714
10.4. Calificarea noţiunilor de „drept de proprietate intelectuală" şi „drept de proprietate intelectuală unitar la nivel comunitar" 715
10.5. Domeniul legii aplicabile încălcărilor drepturilor de proprietate intelectuală 716
11. Normele conflictuale speciale cuprinse în Convenţia Naţiunilor Unite asupra contractelor de vânzare internaţională de mărfuri, încheiată la Viena (1980) 717
12. Norme conflictuale în materia faptelor juridice ilicite privind proprietatea intelectuală cuprinse în convenţii internaţionale la care România este parte şi care au rămas în vigoare după aplicarea Regulamentului Roma II 717

Bibliografie selectivă 719